

AIKŠTĖS ŽINIOS

Dar kartą apie Lietuvos sąrašą
Darius Kuolys

Prieš mėnesį Daukanto aikštėje iškelta Lietuvos sąrašo idėja sparčiai skleidžiasi ir lapoja. Suprantama: ji kelia vis daugiau klausimų ir sveikų įtampų. Ko išties Sąrašu siekiama? Kas ta nepartinė partija, kuri veikia ne pagal partinę logiką? Koks jos santykis su tikromis partijomis?

Lietuvos sąrašas – tai vienas iš piliečiams siūlomų būdų pasipriešinti dabartinei grupuočių savivalei ir susigrąžinti valstybę. Tai visuomenei susikurti teikiama demokratinė, padoringa ir teisinga Lietuvos alternatyva. Tokiai alternatyvai įgyvendinti reikia plataus piliečių susitelkimo ir seimo daugumos. Ar tai įmanoma šiandien? Juk valdančių grupuočių pusėje jėga, pinigai, slaptosios tarnybos, didelė dalis žiniasklaidos, o visuomenė – sutrikusi, nusivylusi, įbauginta, menkai organizuota ir politiškai abejinga. Vis dėlto lieka gyva respublikoniška viltis, kad žmonių laisvės ir padoringumo siekis, draugystė ir pasitikėjimas gali įveikti cinišką ir korumpuotą jėgą. Tačiau tokią viltį sustiprinti ir naują sveiką politinę bangą sukelti įmanoma tik nepasidavus įprastai partinei nomenklatūrinei logikai, tik primityvią kovą dėl valdžios keičiant tarnystę ir bendrais įsipareigojimais. Tik pasitikint laisva visuomene ir jos išmintimi.

Lietuvos sąrašas būtų valdžios savivalei nepritariančių piliečių į seimą iškelti arba jų paremti žmonės, kurie įsipareigotų per kevertierius metus įgyvendinti šių piliečių siūlomą valstybės išgydymo, demokratinės Respublikos atkūrimo programą. Būtent tokia nepartinė partija idėja sulaukė mokslininkų, menininkų, vietos bendruomenių lyderių, sąžiningų valstybės tarnautojų paramos. Ji ėmė telkti žmones. Visuomenė pradėjo Lietuvos sąrašą auginti kaip Daukanto aikštėje prasikalusį savą augalą. Lieka tartis, kaip šį augalą toliau prižiūrėti, formuoti, stiprinti. Svarbu sukurti patikimas jungtis, sutarti dėl bendro veikimo su tikromis partijomis, priitariančiomis Sąrašo siekiams. Tos jungtys gali būti įvairios. Džiugu, kai bendrų siekių turinti nauja „Drąsos kelio“ partija skinasi aikštės augalo žiedus ir merkia juos į savo partinę vazą, kai ji imasi rūpintis Lietuvos sąrašu. Tai geras kelias. Tačiau gal gali būti ir dar geresnių? Gal verta aptarti visus būdus ir pasirinkti tokį, kuris leistų rudens rinkimuose sutelkti didžiausią demokratinį permainingą bangą? Bet kokiu atveju būtina neprarasti laisvos kūrybos dvasios ir tarnystės idėjos. Visa pilietinė talka netektų prasmės, jei į seimą einantys nauji junginiai pavirstų tik dar viena jėgos grupuote, veikiančia pagal įprastą nomenkaltūros primestas žaidimo taisykles.

2012 m. birželio 30 d.

Nr. 8

Tie-SOS!

■ S. Daukanto aikštėje gegužės 26 d. vykusioje piliečių sueigoje buvo nutarta seimo rinkimuose siūlyti visuomenei demokratinę alternatyvą bei Lietuvos sąrašą. **Nuo šiol užsukę į Daukanto aikštę ar į svetainę www.uzteisinguma.lt visi piliečiai gali pasiūlyti savo idėjas porinkiminei Lietuvai bei jų pasitikėjimo vertus kandidatus Lietuvos sąrašui.**

■ Liepos 2 d., pirmadienį, 12 val., seimo Spaudos konferencijų salėje partija „**Drąsos kelias**“ pristatys savo programines nuostatas ir siūlomą Lietuvos sąrašą sudėtį.

■ Liepos 2 d., 13 val., Mažeikių rajono apylinkės teisme už piliečių eitynių gegužės 26-ąją organizavimą Mažeikiuose bus teisiama **Rima Štefanė**.

■ Liepos 6 d., penktadienį, popietę, laisvieji menininkai kviečia piliečius **atšvęsti Valstybės dieną Vilniaus S. Daukanto aikštėje bei kitose Lietuvos aikštėse – išsakykite savo valią susigrąžinti teisingą, laisvą ir orią Lietuvos valstybę.**

Motina Teresė

Nebūtina daryti žygdarbių, visai pakanka mažų dalykėlių, atliktų su didele meile.

Kai teisi žmonės, neturi laiko jų mylėti.

Žmonės būna neprotingi, nelogiški ir egoistiški.

Vis dėlto mylėkite juos!

Jeigu darote gera, žmonės Jums priskiria egoistinius arba savanaudiškus motyvus.

Vis dėlto darykite gera!

Jeigu Jums pasisekė, išsigysite netikrų draugų ir tikrų priešų.

Tegul Jums vis dėlto sekasi!

Gerieji Jūsų darbai bus užmiršti rytoj.

Vis dėlto darykite gerus darbus!

Sąžiningumas ir nuoširdumas daro Jus pažaidžiamą.

Vis dėlto būkite sąžiningi ir nuoširdūs!

Tai, ką Jūs kūrėte metais, gali būti sugriauta per trumpą laiką.

Vis dėlto kurkite!

Vargšams tikrai reikia pagalbos, bet kai kurie žmonės gali Jus be perstojo atakuoti, jei siems padedate.

Vis dėlto padėkite!

Atiduodami pasauliui, ką turite geriausia, rizikuojate likti nuogi.

Vis dėlto duokite tai, ką turite geriausia!

Pasiūlymai Lietuvos sąrašo Programinėms nuostatomis

Vytautas Rubavičius

Išsilaisvinus iš sovietinės okupacijos Lietuvoje taip ir nepadėti vakarietiškos demokratijos pamatai – sukurtas procedūrinės, imitacinės demokratijos pavidalas, įtvirtinęs partinės nomenklatūros visavaldystę. Valstybės valdyme išliko ir buvo sustiprintas partinių valdymo principas. Senoji komunistinė nomenklatūra virto naująja partine nomenklatūra. Iš visuomenės buvo atimtos galimybės veiksmingai dalyvauti valstybės valdymo ir teisingumo vykdymo reikaluose. Realios savivaldos stokojanti ir valstybės valdymo reikaluose nedalyvaujanti visuomenė niekaip negali tapti pilietine visuomene. Todėl pagrindinis judėjimo tikslas – keisti Lietuvos politinę sistemą, išlaisvinant žmones iš partinės nomenklatūrinės valdžios pančių ir demokratinan valstybės valdymą bei visuomenės gyvenimą. Tam būtina dėti vakarietiškos demokratijos pamatus, įtvirtinant Lisabonos sutartyje iškeltą tiesioginio atstovavimo vertybę. Per savivaldą partijos dalijasi valdžia su visuomene, o visuomenė tampa įgalium partinės valdžios partneriu. Kadangi savivaldos lygmenyje veikia didžioji dalis smulkus ir vidutinio verslo, tad ir jis išlaisvinamas iš jam išsiskleisti neleidžiančios partinės nomenklatūrinės valdžios. Stiprus smulkus ir vidutinis verslas lemia valstybės

gebėjimą atsakyti į pasaulinius krizinius reiškinius, naujus iššūkius ir grėsmes. Valstybės politinės sistemos keitimo strategija grindžiama šiais esminiais vakarietiškos demokratijos principais:

1. Reali tiesioginio atstovavimo savivalda: tiesioginiai visų savivaldos organų ir atstovų – seniūnų, merų – rinkimai. Vietinės savivaldos organus formuoja žmonės savo gyvenamoje teritorijoje. Savivaldos teise gali naudotis bendruomenės, vienijančios 200 ir daugiau žmonių. Valstybė laiduoja lėšas savivaldos funkcijoms vykdyti. Savivaldos funkcijos apima ir ūkinę bei statybinę veiklą gyvenamojoje teritorijoje.

2. Prisieksimų (arba tarėjų) teismai, prisiekusiesiems suteikiant sprendžiamąjo balso teisę. Įgyvendinama vakarietiškos demokratijos nuostata – visuomenė per savo atstovus kartu su teisėjais vykdo teisingumą. Teisingumo vykdymui suteikiamas demokratijos turinys. Visuomenė išvaduojama iš teisėjų sluoksnio visagalybės ir korupcinės savivalės, išplečiamas tiesiogiai renkamų teismo pareigūnų ratas.

3. Visi piliečiai turi teisę susipažinti su specialiuoju tarnybų ir kitų įstaigų apie juos surinkta informacija. Galima atsakyti piliečiui atskleisti tik dalį informacijos, susijusios su valstybės saugumu. Sukauptos informacijos teisingumą, taip pat slaptos informacijos apimtį bei įslaptinimo pagrįstumą piliečiai gali ginčyti teisme. Neteisinga bei

nepagrįsta informacija turi būti sunaikinta.

4. Visuomenės dalyvavimas valstybės valdymo ir savivaldos reikaluose išplečiamas per vietinius, regioninius ir valstybinius referendumus. Valstybiniams referendumams rengti reikia surinkti 70 tūkst. rinkimų teisę turinčių žmonių parašų.

Demokratinant valstybę būtina ugdyti pilietišką, savivaldoje aktyviai dalyvaujančią ir valstybės reikalus išmanančią jaunąją kartą. Esminis valstybės politikos tikslas – nacionalinio tapatumo stiprinimas bei skaidra ir pilietinės visuomenės ugdymas. Šiuo atžvilgiu svarbiausias yra mokytojų vaidmuo. Būtina pakelti jų socialinį statusą. Mažiausias mokytojo atlyginimas – dvigubo vidutinio atlyginimo dydžio.

Pastaba: Lietuvos sąrašas turi įsipareigoti, kad bus užtikrintas visapusiškas G. Beresnevičiaus, V. Pociūno, J. Furmanavičiaus, V. Naruševičienės, D. Kedžio, A. Ušo žūties aplinkybių tyrimas, o visuomenė išsamiai informuota apie tyrimo rezultatus.

Aikštės kronika

Birželio 21 d., 13 val., teisėsaugos pareigūnai, susirinkę į protesto akciją „Prieš skurdą teisėsaugoje“, Generalinės prokuratūros kieme kreidelėmis rašė žodį „**TIE-SOS!**“ Smalsu: kada šį žodį VSD, vyriausybės, seimo ir prezidentūros vidaus kiemeliuose pradės rašyti generolas G. Grina, premjeras A. Kubilius, seimo pirmininkė I. Degutienė, prezidentė D. Grybauskaitė?

21 d. Visuomeninė komisija gegužės 17-osios smurto aktui ištirti paskelbė principines išvadas: valdžios prievarta Garliavoje įvykdyta organizuotai, pažeidžiant Lietuvos Konstituciją ir tarptautinę teisę. Kaip pastebėjo aikštės piliečiai, principinė Lietuvos žiniasklaida šias principines išvadas iš principo nutylėjo.

26 d., 9 val., už dalyvavimą gegužės 19-osios piliečių sueigoje ir eitynėse teisiama VU profesorius Povilas Gylys. Susirinkęs Vilniaus apylinkės trečiasis teismas byloje svarstymą atidėjo.

26 d., pavakarę dalis Daukanto aikštės persikėlė į parlamento balkonus, iš kurių stebėjo, kaip seimas nutarė nesiaiškinti tiesos ir sutiko, kad teisėja Neringa Venckienė būtų patraukta baudžiamojon atsakomybėn ir suimta.

28 d. Visuomeninė komisija savo principines išvadas įteikė principingai Lietuvos prezidentei, kviesdama ją sudaryti valstybinę komisiją Konstitucijos pažeidimams ir pažeidėjams ištirti.

29 d., 8.30 val., Vilniaus miesto antrojo apylinkės teismo teisėja Virginija Liudvinavičienė išteisino B. Genzelį, R. Ozolą ir A. Medalinską administracinėje byloje. Teismas nutarė, kad kovo 17-ąją Sąjūdžio žmonės mingą surengė teisėtai, o įstatymus pažeidė Vilniaus miesto savivaldybė ir policija. Taip jauna teisėja nuo grupuočių savivalės apgynė konstitucines lietuvių teises ir laisves. Vidurdienį Daukanto aikštėn susirinkę piliečiai pagerbė drąsią teisėją ir Nepriklausomybės akto signatarus plojimais, o po to išklaušė Romualdo Ozolo politinės paskaitos.

Visą savaitę aikštėje virė gyvos diskusijos dėl Lietuvos sąrašo ir jo santykio su politinėmis partijomis.

GEGUŽĖS TEZĖS dėl lietuviško žodžio padėties Lietuvos radijuje ir televizijoje

Vilnius, 2012 m. gegužės 7-oji,
Spaudos atgavimo diena

Lietuvos radijo ir televizijos Tarybai bei visuomenei

Mes, pilietės ir piliečiai, pražygiavę „Siauro keliu“ ir susirinkę į sueigą „Duokim garo!“ skelbiame visuomenei ir visuomeninei LRT Tarybai šias Gegužės 7-osios tezes:

1904 metais iš Rusijos caro atgautas laisvas lietuviškas žodis šiandien Lietuvos televizijos informacinėse ir publicistinėse laidose yra susiaurintas ir paverstas vienos anoniminės grupuotės propagandos žodžiu.

Šališkumas, tendencingumas ir uždarumas tapo išskirtiniu Lietuvos televizijos publicistinių ir informacinių laidų bruožu – šioje televizijoje beveik nebeliko nuomonių įvairovės ir tokią įvairovę ginančių laidų vedėjų bei savarankiškai mąstančių pašnekovų.

Lietuvos televizija nebeatlieka savo visuomeninės ir pilietinės misijos.

Iš esmės mokesčių mokėtojų lėšomis išlaikomas transliuotojas už šių lėšų panaudojimą neatsiskaito ne tik visuomenei, bet ir LRT Tarybai.

Dauguma visuomeninės LRT Tarybos posėdžių vyksta slapta nuo visuomenės ir žiniasklaidos. Todėl reikalaujame panaikinti cenzūrą Lietuvos televizijoje ir radijuje, užtikrinti nuomonių įvairovę ir žodžio laisvę.

Reikalaujame propagandą ir manipuliavimą visuomenės nuomone pakeisti objektyviu ir įvairiapusišku visuomenės informavimu, rimtais žurnalistiniais tyrimais, atviromis piliečių diskusijomis.

LRT biudžetas ir finansiniai direktijos sprendimai privalo būti skaidrūs ir vieši, o LRT Tarybos posėdžiai – visuomenei ir žiniasklaidai atviri.

Reikalaujame, kad nešališko ir objektyvaus visuomenės informavimo užtikrinti nesugebantys Lietuvos televizijos direktorius Rimvydas Paleckis ir Naujienų tarnybos vadovas Audrius Matonis garbingai atsistatydintų arba būtų LRT tarybos atstatydinti.

Reikalaujame, kad laisvo žodžio ir nuomonių įvairovės laiduoti nepajėgiantis LRT generalinis direktorius Audrius Siaurusevičius garbingai atsistatydintų arba būtų LRT Tarybos atstatydintas.

Sueigos „Duokim garo!“ dalyviai P. S.: Nesulaukę iš LRT Tarybos jokio atsakymo, pilietės ir piliečiai, laisvųjų menininkų pakviesti, birželio 19 d. surengė dar vieną protesto akciją prie LRT pastato, kur dar kartą paskelbė ir LRT Tarybai įteikė šias tezes.

Netrukus buvo sulaukta štai tokio turinio laiško, parašyto neva visos LRT Tarybos vardu. „Aikštės žinių“ žurnalistinio tyrimo duomenimis, Taryba Gegužės tezių dėl lietuviško žodžio padėties LRT nesvarstė.

LIETUVOS NACIONALINIO RADIJO IR TELEVIZIJOS TARYBA

Gerb. Liudvikui Jakimavičiui

2012-06-20 Nr. S6-19

Pirmiausia norime padėkoti Jums už laišką Lietuvos radijo ir televizijos tarybai bei visuomenei, kuriame keliate aktualius su žodžio laisve susijusius klausimus.

LRT tarybai yra svarbi įvairių visuomenės grupių nuomonė apie LRT programas bei kitą veiklą. Susipažinę su Jūsų laiške iškeltomis tezėmis, atsakysime tik į tuos klausimus, kurie tiesiogiai siejasi su Lietuvos radijo ir televizijos tarybos veikla.

Įvairios visuomenės nuomonės tyrimo agentūros ne kartą yra tyrusios, kokios, visuomenės nuomone, Lietuvos informacinės laidos ir žiniasklaidos priemonės yra patikimiausios. Daugeliu atvejų LRT laidos ir pati LRT yra pripažinta kaip patikimiausia. <...> Artimiausiu metu LRT taryba planuoja išsamiau svarstyti informacinių bei publicistinių laidų nešališkumo bei objektyvumo klausimus.

Lietuvos televizijos publicistinėse bei informacinėse laidose stengiamasi atspindėti nuomonių įvairovę kviečiantis įvairius pašnekovus. <...> LRT taryba siekia, kad LRT laidos taptų aukščiausių žurnalistikos standartų etalonu, kad vyrautų skaidri redakcinė politika, aiškūs žurnalistų darbo etikos standartai bei savireguliacijos mechanizmai. Kartu LRT taryba ragina visuomenę aktyviau reikšti savo nuomonę dėl LRT laidų bei teikti pasiūlymus įvairiais kanalais: komentuoti laidas LRT tinklapyje, rašyti LRT tarybai bei administracijai, kreiptis į Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos komisiją.

<...> Iš esmės mokesčių mokėtojų lėšomis išlaikomas transliuotojas už šių lėšų panaudojimą nuolat atsiskaito ir visuomenei, ir LRT tarybai, ir Seimui. <...> Dauguma visuomeninės LRT tarybos posėdžių vyksta atvirai – nuo 2012 m. jie tiesiogiai transliuojami ir www.lrt.lt. <...> Tiesa, pagal įstatymą ir Tarybos veiklos reglamentą išimtiniais atvejais gali būti rengiami uždari klausimų svarstymai. Jie vyksta labai retai – tik tais atvejais, kai tai susiję su LRT ir viešojo intereso apsauga. Kaip žinome, Lietuvoje cenzūra uždrausta. LRT taryba netoleruoja cenzūros jokia forma – mes esame už tai, kad būtų nuolat užtikrinta nuomonių įvairovė ir žodžio laisvė visose LRT programose.

Kaip žinote, pagal LRT veiklą reglamentuojantį įstatymą su administracijos darbuotojais, taip pat žurnalistais darbo sutartis sudaro generalinis direktorius ar jo įgaliotas asmuo. LRT taryba pagal kompetenciją skiria ir atleidžia patį generalinį direktorių arba jo pavaduotojus generalinio direktoriaus teikimu. LRT generalinio direktoriaus kadencija yra 5 metai. Nepasitikėjimas juo reiškiamas pagal numatytas procedūras.*

Pagarbiai –
LRT tarybos pirmininkas
Dainius Radzevičius

*P.S. Neesminės laiško pastraipos dėl vietos stokos praleistos.

Rašykite mums adresais:

Dėl turinio: Liudvikas Jakimavičius liudvikasjakimavicius@gmail.com

Dėl platinimo: mes@uzteisinguma.lt

Išsami informacija: www.uzteisinguma.lt, www.uzteisinguma.lt
PERSPAUSDINANT TEKSTUS NUORODA Į „AIKŠTĖS ŽINIAS“ BŪTINA